Ministerie van Defensie

Toezichtjaarplan 2024

Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Colofon

Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS)

Koninklijke Marechaussee (KMar)
Landelijk Tactisch Commando (LTC)
Brigade Operationele Service & Support (BOSS)

Adres
Kamp Nieuw Milligen
Meervelderweg 19
3888 NH Uddel
Gebouw 56

Postadres
Postbus 90200
3509 BE Utrecht
MPC 58 A

Datum
November 2023

Voorwoord

Het Ministerie van Defensie levert een belangrijke bijdrage aan de bevordering van vrede en veiligheid in de wereld. De omgang met gevaarlijke stoffen is inherent aan het uitvoeren van haar taken. Gevaarlijke stoffen worden vervoerd, opgeslagen en behandeld door Defensie. Het KMCGS houdt hier toezicht op, om ervoor te zorgen dat dit zo veilig mogelijk gebeurt.

De actuele toestand van de wereld laat het belang zien van een robuuste defensieorganisatie die op de toekomst is voorbereid. De recente conflicten tussen Rusland en Oekraïne, en tussen Israël en de terreurbeweging Hamas onderstrepen dat des te meer.

Er is op meerdere manieren weer ruimte voor groei bij Defensie en dat is hard nodig. Maar groeien blijkt in de praktijk toch best lastig te zijn, zeker voor een organisatie die jarenlang op krimp ingesteld is geweest. De operationele druk, de noodzaak om te groeien, en het chronische personeelstekort brengen de nodige uitdagingen voor de organisatie met zich mee. Binnen Defensie is er altijd een spanningsveld tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare (goed opgeleide) personeel, de aanwezige kennis en ervaring, de beschikbare budgetten, de operationele druk en de 'can do'-instelling van het personeel. De huidige situatie in de wereld versterkt dit reeds aanwezige spanningsveld. Het risico dat hierdoor de grenzen van wet- en regelgeving worden opgezocht en, meestal onbewust maar soms bewust, worden overschreden, neemt hiermee ook toe. Het is aan de defensieorganisatie om hier een balans in te vinden, maar dat is niet eenvoudig.

Defensie is een lerende organisatie en toezicht en controle op het gebied van vervoer, opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen bij Defensie blijven noodzakelijk. Enerzijds om ervoor te zorgen dat Defensie voldoet aan wet- en regelgeving, anderzijds om de organisatie door te lichten en, daar waar nodig, verbeteringen te implementeren. Dit alles met het uiteindelijke doel de veiligheid en het veiligheidsbewustzijn bij Defensie te verhogen.

Het KMCGS wil met haar toezicht Defensie helpen de hierboven genoemde balans te vinden en te behouden.

Luitenant-kolonel M.L. van Heusden
Commandant Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Inhoud

1 Over het KMCGS 6
- 1.1 Taken 6
- 1.2 Optreden 6
- 1.3 Organogram 7
- 1.4 Toelichting organogram 7

2 Geplande activiteiten 2024 8
- 2.1 Toezichtactiviteiten algemeen 8
- 2.2 Toezichtactiviteiten vervoer 8
- 2.3 Toezichtactiviteiten opslag en behandeling 9
- 2.4 Overige activiteiten 9
- 2.5 Overzicht voorgenomen onderzoeken 10
- 2.6 Samenwerking met andere partijen 10

3 Bijlagen 11
- 3.1 Afkortingen 11
- 3.2 Grondslagen 12

1 Over het KMCGS

Het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS) is een van de onafhankelijke toezichthouders van Defensie en houdt namens de Secretaris-generaal (SG) van Defensie toezicht op het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen. Daarnaast is het KMCGS aangewezen voor de bestuurs- en strafrechtelijke milieuhandhaving bij Defensie en op de nationale luchthavens.

1.1 Taken

Het KMCGS is belast met het toezicht op en de handhaving van het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vastgelegd in de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (WVGS), de Wet Luchtvaart (WL), onderliggende regelgeving en de dienstvoorschriften die hierop van toepassing zijn. Ten tweede is het KMCGS belast met de controle op de naleving van de dienstvoorschriften voor de opslag van ontplofbare stoffen en voorwerpen, voor het merken van verpakkingen en munitieartikelen, en voor het interne vervoer op inrichtingen van Defensie en militaire oefenterreinen. Tot slot is het KMCGS aangewezen voor de opsporing van milieuovertredingen bij Defensie, op defensieterreinen en de nationale luchthavens.

De hoofdtaken die hieruit voortvloeien zijn:
- het toezien op en controleren van het veilig vervoeren, opslaan en behandelen van gevaarlijke stoffen door de Nederlandse krijgsmacht in binnen- en buitenland;
- het toezien op het veilig vervoeren en opslaan van gevaarlijke stoffen door buitenlandse krijgsmachten op Nederlands grondgebied;
- straf- en bestuursrechtelijke milieuhandhaving op defensieterreinen en de nationale luchthavens.

Het effect dat het KMCGS met het toezicht wil bereiken, is dat gevaarlijke stoffen zowel in Nederland, als tijdens oefeningen en missies in buitenland, zo veilig mogelijk worden vervoerd, behandeld en opgeslagen. Het KMCGS houdt zowel aangekondigd als onaangekondigd toezicht.

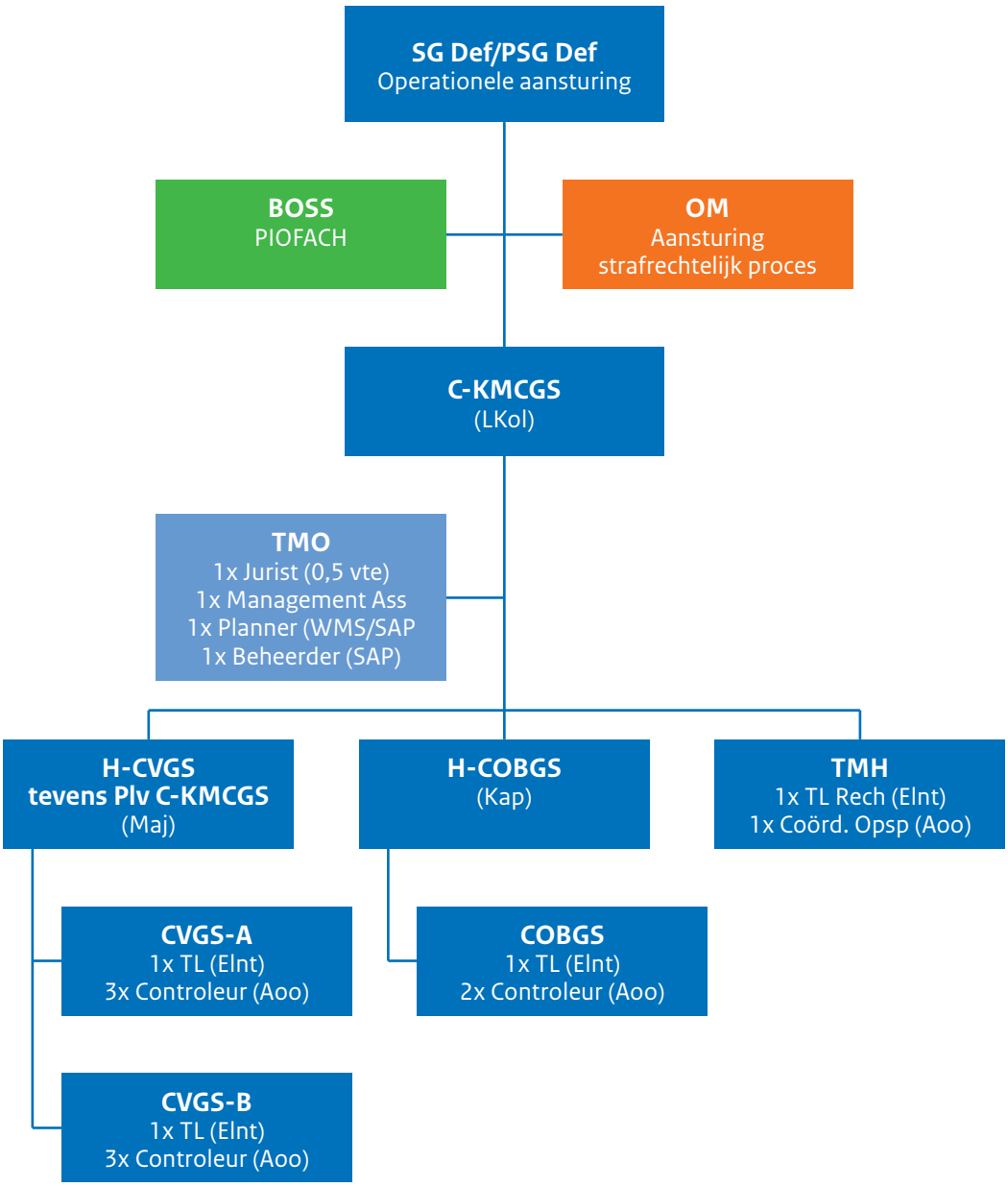
1.2 Optreden

Het toezicht van het KMCGS is in eerste instantie met name gericht op de naleving van wet- en regelgeving. Dit is een vrij klassieke vorm van toezicht. Om de organisatie goed te kunnen adviseren hanteert het KMCGS in haar toezicht ook andere vormen van onderzoek: het thematisch onderzoek en het systeemgericht onderzoek. In het kader van de handhaving doet het KMCGS, in het uiterste geval, ook strafrechtelijk (opsporings)onderzoek. Strafrecht is echter het ‘ultimum remedium’. Incidentonderzoek behoort, in principe, niet tot de taken van het KMCGS.

In het thematisch toezicht onderzoekt het KMCGS specifieke onderwerpen die van belang zijn voor het uitvoeren van veilig vervoer, opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen door de defensieorganisatie. Deze onderwerpen komen onder andere door trendanalyses naar voren, maar zaken die door het KMCGS als zeer zorgelijk worden gezien, kunnen ook separaat onderzocht worden. Met systeemgericht toezicht beoordeelt het KMCGS de opzet, het bestaan en de werking van het veiligheidsmanagementsysteem van Defensie.

Samen met andere interne toezichthouders werkt het KMCGS aan een sterkere positie van het toezicht bij Defensie en daarmee aan een betere balans tussen de driehoek ‘Beleid, Uitvoering en Toezicht’.

1.3 Organogram

1.4 Toelichting organogram

Voor het houden van toezicht beschikt de commandant KMCGS (C-KMCGS) over drie teams. Deze teams hebben ieder een andere taak of taakgebied, te weten: 'Controle Vervoer Gevaarlijke Stoffen' (CVGS), 'Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen' (COBGS) en milieuhandhaving door de rechercheurs van 'Team Milieuhandhaving' (TMH). Voor de ondersteuning van deze teams beschikt C-KMCGS in de nabije toekomst over een Team Managementondersteuning (TMO). Dit team bestaat uit vier functionarissen: een jurist (0.5 fte, wordt gedeeld met Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS)), een juridisch managementassistent, een planner/SAP-specialist en een beheerder (SAP KL V). Deze functies komen voort uit het programma 'Obelix' en bestaan op papier, maar zijn nog niet gevuld. Op dit moment worden de functiebeschrijvingen geschreven.

2 Geplande activiteiten 2024

2.1 Toezichtactiviteiten algemeen

Het KMCGS kijkt elk jaar grotendeels naar dezelfde aspecten met betrekking tot het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen. Omdat het niet mogelijk is om alle aspecten even uitgebreid te bekijken, worden er elk jaar accenten in het toezicht gelegd. Het leggen van deze accenten is voornamelijk gebaseerd op bevindingen van voorgaande jaren, waarbij gekeken wordt naar risico's voor het defensie-personeel, de defensieorganisatie, de omgeving en eventuele ontwikkelingen in het toezichtdomein. Naast de werkzaamheden in het kader van het toezicht zullen de medewerkers van het KMCGS ook de nodige tijd moeten besteden aan het op peil houden van kennis door (herhalings)opleidingen te volgen en het op peil houden van de militaire vaardigheden. Bij het uitvoeren van controles tijdens oefeningen, missies, schietseries en dergelijke, zal het KMCGS met de drie secties gezamenlijk zoveel mogelijk multidisciplinair optreden.

In 2024 verhuist het KMCGS naar een nieuwe locatie op Camp New Amsterdam. De verwachting is dat de verhuizing eind eerste kwartaal of begin tweede kwartaal 2024 plaatsvindt. Gedurende de verhuisperiode kan het zijn dat het KMCGS gedurende een korte tijd (een à twee weken) iets minder zichtbaar is.

2.2 Toezichtactiviteiten vervoer

Reguliere werkzaamheden:
- poortcontroles;
- routecontroles;
- controles oefeningen/schietseries;
- controles expeditielocaties;
- evaluatiegesprekken met Onderdeelsveiligheidsadviseurs (ODVA's) aan de hand van rapportages van gehouden controles.

Specifieke werkzaamheden:
- voorlichting geven aan defensie-eenheden, veiligheidsregio's en handhavingspartners;
- voorlichting geven aan bataljons van de Nationale Reserve (NATRES);
- bezoek bovenwatereenheden CZSK;
- controlebezoek Caribisch gebied;
- controlebezoek *Fort Hood*, *United States of America* (USA);
- controlebezoek missiegebied(en).

Bij bovengenoemde werkzaamheden besteedt het KMCGS in 2024 extra aandacht aan:
- taken en verantwoordelijkheden van de normadressant(en);
- taken en verantwoordelijkheden van functionarissen in het vervoersproces van gevaarlijke stoffen;
- opleidingen van personeel, betrokken bij het vervoersproces van gevaarlijke stoffen;
- stuwage en lading zekeren;
- lithiumbatterijen (-cellen);
- middelen die benodigd zijn voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen.

2.3 Toezichtactiviteiten opslag en behandeling

Naast de reguliere algemene controles op de opslag en behandeling van munitie, zal er in 2024 specifiek aandacht zijn voor een aantal andere zaken. Hieronder is per OPCO/onderwerp uitgesplitst waar specifiek aandacht voor zal zijn.

CLAS/CLSK/CZSK:
- controle opslag en behandeling van munitie met de nadruk op defensieregelgeving;
- aanwezigheid van overeenkomsten voor gastgebruik;
- compleetheid en actualiteit van calamiteitenlijsten;
- bluswatercapaciteit op munitiemagazijncomplexen;
- locatie ten behoeve van 'nederleggen' voorafgaand aan of tijdens transport moet in de vergunning opgenomen zijn;
- opslag van niet-reguliere munitie in zowel munitiemagazijncomplexen, als anders dan munitiemagazijncomplexen dient in de vergunning opgenomen te zijn.

Koninklijke Marechaussee (KMar)/DBBO:
- aanwezigheid van benodigde instemmingsdocumenten op de opleglocatie;
- controle of de opleglocatie in het bedrijfsnoodplan is opgenomen.

Oefeningen (binnen- en buitenland):
- controles met de nadruk op lokale regelgeving en defensieregelgeving;
- aanwezigheid van de nota van instemming bij verplichtstelling (opslag van meer dan de vrijgestelde hoeveelheid);
- aarding van opslagcontainers voor munitie en overige gevaarlijke stoffen;
- opslag en behandeling overige gevaarlijke stoffen en eventuele vrijstellingen hiervoor.

Missies:
- controles met de nadruk op lokale regelgeving en defensieregelgeving;
- opslag en behandeling overige gevaarlijke stoffen;
- aarding van opslagcontainers voor munitie en overige gevaarlijke stoffen.

Tentoonstellingsmunitie:
- controles bij alle OPCO's met de nadruk op defensieregelgeving;
- controle op merkwijze;
- aanwezigheid/beschikbaarheid van explosievrijverklaringen.

2.4 Overige activiteiten

De rechercheurs van Team Milieuhandhaving zijn verantwoordelijk voor de straf- en bestuursrechtelijke milieuhandhaving bij Defensie en op de nationale luchthavens. Verder bieden zij steun aan de collega's van de KMar bij milieugerelateerde zaken. De werkzaamheden die hieruit voortvloeien zijn onder andere:
- invulling geven aan de 'vraagbaakfunctie' voor collega's van de KMar op het gebied van milieu;
- ondersteuning bieden bij aantreffen van vuurwerk of lachgas door de collega's van de KMar;
- invulling geven aan de rol van Hulpofficier van Justitie (HOvJ) voor het KMCGS;
- uitvoeren van gezamenlijke controles met CVGS en COBGS;
- uitvoeren van milieuonderzoeken;
- voorlichting geven aan de diverse krijgsmachtdelen;
- samen met de Politieacademie op maat gemaakte trainingen ontwikkelen voor de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van het KMCGS;
- contact onderhouden met het OM en het intensiveren van de samenwerking;
- contact onderhouden en samenwerken met de Politie aangaande milieuzaken rondom de luchthaven Schiphol.

Vanwege de ophanden zijnde verhuizing van het KMCGS en het feit dat Kamp Nieuw Milligen in Uddel verlaten zal worden, heeft TMH sinds kort niet meer de beschikking over de tijdelijke vuurwerkopslag op KNM. Hierdoor moest er bij de KMar een nieuwe werkwijze komen voor het afhandelen van vuurwerk. Er wordt inmiddels volgens deze nieuwe werkwijze gewerkt en in 2024 zal deze geëvalueerd worden.

Omdat lachgas per 1 januari 2023 onder de Opiumwet is komen te vallen en niet meer onder de WVGS, moest er ook een nieuwe werkwijze komen voor de afhandeling van lachgas. Ook deze werkwijze zal in 2024 geëvalueerd worden.

2.5 Overzicht voorgenomen onderzoeken

- Het KMCGS blijft projecten zoals VOSS en de instroom van *drones* monitoren waarbij extra aandacht zal zijn voor nieuwe soorten (lithium)batterijen.
- Controles op opslag en vervoer tijdens missies, oefeningen en plaatsen waar Defensie min of meer permanent gevaarlijke stoffen opslaat, zoals in de Verenigde Staten (bijvoorbeeld *Fort Hood*) en het Caribisch gebied.
- Eventuele samenwerking met de Inspectie Militaire Gezondheidszorg (IMG) op het gebied van gevarenklasse 7 (radioactief materiaal) en mogelijk uitbreiding naar controles op opslag en afstoting van medicatie en gevaarlijk medisch afval.
- Monitoren van de stand van zaken betreffende de afvoer van munitie die om verschillende redenen niet meer in gebruik is. Deze munitie moet worden afgevoerd voor demilitarisatie.

2.6 Samenwerking met andere partijen

Het KMCGS neemt actief deel aan het Toezichtberaad. De interne toezichthouders bij Defensie willen op deze wijze hun krachten bundelen om de kwaliteit en samenhang van het toezicht te versterken en daarmee de effectiviteit en de zichtbaarheid van het toezicht vergroten. Hiermee willen zij bereiken dat de toezichtcomponent van het besturingsmodel bij Defensie robuuster wordt en een meer volwassen positie zal krijgen, zodat er een betere balans ontstaat tussen beleid, uitvoering en toezicht. Verder werkt het KMCGS in voorkomend geval samen met diverse interne en externe partners.

Samenwerking met interne partners:
- met de MCGS op het gebied van de opslag, behandeling en het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- met de IMG op het gebied van radioactief materiaal/stralingsbescherming;
- met de Beveiligingsautoriteit (BA) op het gebied van de beveiliging van opslag en vervoer van munitie, explosieven en springmiddelen. De normering van de BA verschilt weliswaar van die van het KMCGS, maar de controleurs van het KMCGS nemen dit mee in hun reguliere controles (oog- en oorfunctie);
- met de Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA) op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht;
- met de KMar op diverse gebieden, zoals verkeerscontroles gericht op vervoer gevaarlijke stoffen.

Samenwerking met externe partners:
- in voorkomend geval werkt het KMCGS samen met externe partners, zoals de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Politie, Douane en het OM. Verder neemt het KMCGS actief deel aan diverse overlegfora met interne- en externe ketenpartners;
- met het OM zijn nieuwe afspraken gemaakt om de samenwerking te verbeteren aangaande zaken die in het strafrecht belanden. In 2024 zal volgens die afspraken gewerkt worden.

3 Bijlagen

3.1 Afkortingen

BA	Beveiligingsautoriteit
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
CLAS	Commando Landstrijdkrachten
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten
CNA	Camp New Amsterdam
COBGS	Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen
CVGS	Controle Vervoer Gevaarlijke Stoffen
CZSK	Commando Zeestrijdkrachten
DBBO	Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie
DVVO	Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie
GS	Gevaarlijke Stoffen
HOvJ	Hulpofficier van Justitie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IMG	Inspectie Militaire Gezondheidszorg
IVD	Inspectie Veiligheid Defensie
KMar	Koninklijke Marechaussee
KMCGS	Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen
KNM	Kamp Nieuw Milligen
MCGS	Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen
MLA	Militaire Luchtvaartautoriteit
MP	Ministeriële Publicatie
NATRES	Nationale Reserve
ODVA	Onderdeelsveiligheidsadviseur
OM	Openbaar Ministerie
OPCO	Operationeel Commando
SAP	Systemen, Applicaties, Producten
SG	Secretaris-generaal
TMH	Team Milieuhandhaving
TMO	Team Managementondersteuning
USA	*United States of America*
VA	Veiligheidsadviseur
VKAM	Veiligheid, Kwaliteit Arbo en Milieu
VOSS	Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
WED	Wet op de economische delicten
WL	Wet Luchtvaart
WVGS	Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen

3.2 Grondslagen

Grondslagen en bevoegdheden

- Algemeen organisatiebesluit Defensie artikel 25
- Aanwijzing SG/A 948
- Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen artikel 34 lid 2 (Toezicht) en artikel 44 lid 1onder b. (Opsporing)
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen geldend van 01-04-2013 t/m heden
- Wet Luchtvaart artikel 11.1 lid 1 onder c. (Toezicht) en artikel 11.3 lid 1 (Opsporing)
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet Luchtvaart van 28 april 2003
- Besluit van de Minister voor Rechtsbescherming van 01 november 2022 nr. BOACAT2022/075, strekkende tot aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee
- Toezicht: Algemene Wet Bestuursrecht art. 5.15 t/m 5.17 en 5.19 betreden locaties, inlichtingen vorderen, kopiëren, meenemen, identiteitsbewijs vorderen, stilhouden te doorzoeken voertuigen
- Opsporing: Wet Economische Delicten art. 18 t/m 21 en 23 (tekst gelijkwaardig aan AWB) uitgebreid met het openen van verpakkingen en het nemen van monsters. (ILT) (Overtredingen WVGS & WL worden aangemerkt als economisch delict)
- Besluit Vervoer Ontplofbare Stoffen Krijgsmacht (BVOSK) (MP 40-20)
- Uitvoeringsregeling Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht 2011 (MP 40-20)
- Besluit Voorschrift Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen met bijlage
- Besluit Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2011 met bijlage
- MP 40-21 Gevaarlijke stoffen Defensie, Deel I: Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen
- MP 40-21 Gevaarlijke stoffen Defensie, Deel II: Opslag en behandeling overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties
- MP 40-21 Gevaarlijke stoffen Defensie, Deel III: Intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2020
- Dienstvoorschrift vervoer gevaarlijke stoffen met militaire vervoermiddelen buitenland, MP 40-20 deel 3000
- Voorschrift voor het merken van munitie en de verpakking van munitie 2022, MP 40-40
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10- REACH)
- Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15 (opslag van verpakte gevaarlijke stoffen)

Strafbaarstelling

Overtredingen van de WVGS en WL worden aangemerkt als een economisch delict en zijn als zodanig strafbaar gesteld in de Wet op de economische delicten (WED).

Overtredingen van de MP 40-20, 40-21 en 40-40 worden aangemerkt als schending van het dienstvoorschrift en zijn strafbaar gesteld onder de artikelen 136 t/m 138 van het Wetboek van Militair Strafrecht of onder artikel 18 van de Wet Militair Tuchtrecht.